

Міністерство освіти і науки України
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
економіки та підприємництва

А.А. Брояка

«19» квітня 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ»

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма Економіка

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні ради студентського
самоврядування факультету
економіки та підприємництва
Протокол № 6
від «23» березня 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні Вченої Ради
факультету економіки та
підприємництва
Протокол № 8
від «19» квітня 2021 р.

Вінниця 2021

1. Відомості про викладача, який викладає навчальну дисципліну
Коляденко Світлана Василівна, професор, доктор економічних наук, професор кафедри комп'ютерних наук та економічної кібернетики, електронна адреса: kolyadenkosv@ukr.net

2. Опис навчальної дисципліни

О.К. Прогнозування соціально-економічних процесів;
кількість кредитів ЄКТС – 3;
кількість годин – 90 годин, у тому числі 42 аудиторних годин, 48 годин самостійна робота.

Програма навчальної дисципліни передбачає перезарахування кредитів освітніх компонентів, отриманих студентами, які навчались за програмою академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти за наявності відповідних підтверджуючих документів.

Передбачено розробка аудіокурсу, дистанційних on-line курсів для здобувачів з особливими освітніми проблемами (інклюзивної освіти).

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Термін викладання – 8 семестр, 4 курс.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної програми

Прогнозування соціально-економічних процесів належить до навчальної дисциплін обов'язкової компоненти;

- при вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін (пререквізитів): Економічна кібернетика; Економіка праці і соціально-трудові відносини; Економіка підприємства; Національна економіка.

- основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін (постреквізитів): Стратегічне планування діяльності підприємства; Оптимізаційні методи та моделі; Потенціал і оцінка бізнесу.

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1. Призначення навчальної дисципліни. Освітня компонента Прогнозування соціально-економічних процесів спрямована на отримання здобувачами однієї з важливих і універсальних компетентності – цифрової компетентності.

5.2. Мета вивчення навчальної дисципліни – формування професійних умінь та компетентностей на підставі набуття знань, навичок і компетенцій щодо основних концепцій і способів застосування знань про етапи, методи і моделі прогнозування соціально-економічних процесів.

5.3. Задачі вивчення дисципліни – теоретична та практична підготовка, самостійного засвоєння теоретичних, методичних і організаційних основ методології соціально-економічного прогнозування; набуття вмінь застосовувати кількісні методи й моделі аналізу та прогнозування соціально-

економічних процесів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

інтегральні компетентності (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

програмні результати:

РН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів).

5.4. Зміст навчальної дисципліни. Програма дисципліни орієнтована на глибоке засвоєння: Методологічні основи соціально-економічного прогнозування. Методи і моделі прогнозування одновимірних процесів. Методи і моделі прогнозування багатовимірних процесів. Адаптивні методи прогнозування. Моделі прогнозування економічних процесів експертних оцінок. Пакети програм з прогнозування

5.5. План вивчення навчальної дисципліни

Тиждень	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1-2	Методологічні основи соціально-економічного прогнозування	4	4	8
3-4	Методи і моделі прогнозування одновимірних процесів	4	4	8
5-6	Методи і моделі прогнозування багатовимірних процесів.	4	2	8
7-8	Адаптивні методи прогнозування.	4	4	8
9	Моделі прогнозування економічних процесів експертних оцінок.	2	2	8
10-11	Пакети програм з прогнозування	4	4	8
Разом		22	20	48

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (презентації).

Самостійна робота здобувача вищої освіти є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього компетентностей, знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем вищої освіти самостійної роботи передбачає, за

необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час роботи над індивідуальними завданнями, розв'язуванням задач не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

Самостійна робота студента є важливою складовою у підготовці кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до компетентної професійної діяльності на рівні світових стандартів.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Закріплення лекційного матеріалу.
2. Робота з рекомендованою літературою.
3. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах.
4. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань на запитання, які винесені для самостійного вивчення.
5. Робота над виконанням індивідуальних завдань та підготовка доповідей.

Основні види самостійної роботи здобувача

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	32	щотижнево	Усне опитування, перевірка виконаних робіт
2	Підготовка самостійних питань за тематикою дисципліни	6	щотижнево	Перевірка виконаної роботи в залежності від завдання
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	4	2 рази на семестр	Спостереження за виконанням; обговорення індивідуально, або в групі; виступ з презентацією в групі чи на конференції, наукова робота; усний захист
4	Підготовка тестування у системі СОКРАТ (тест-тренінг)	6	2 рази на семестр	Тестування у системі СОКРАТ
Разом		48		

7. Список основної та додаткової літератури

Основна

1. Прогнозування соціально-економічних процесів : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика» денної форми навчання / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенев, В. М. Наумов та ін. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 656 с.
2. Аналітика та прогнозування соціально-економічних А64 процесів і податкових надходжень : монографія / [Паянок Т.М., Лаговський В.В., Краєвський В. М. та ін.]. К.: ЦП «Компринт», 2019. 426 с.
3. Кулявець В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. пос. / В.О. Кулявець К.: Кондор, 2016. - 194 с.
4. Пілько А.Д. Прогнозування соціально-економічних процесів: Конспект лекцій. Івано-Франківськ, 2011. 81 с.
5. Грабовецький Б.Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрямки використання: монографія Вінниця :ВНТУ, 2010. 171 с.
6. Присенко Г.В., Равікович Є.І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчальний посіб. К.: КНЕУ, 2005. 378 с.
7. Мельник Т.Ю. Прогнозування соціально-економічних явищ як інструмент обґрунтування управлінських рішень. Вісник ЖДТУ. 2018. № 2 (84). Серія: Економічні науки. С. 90-95.

Додаткова

1. Дячун О.Д. Прогнозування продажу та його методи в системі управління підприємством. Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем : колективна монографія. Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В., 2016. С. 129–150.
2. Іванова Т.В. Особливості прогнозування макроекономічних показників країни з позицій забезпечення сталого розвитку. Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2015. № 12. С. 42–45.
3. Стоянець Н.В. Сучасні аспекти прогнозування соціально-економічного розвитку національної економіки. Економіка і суспільство. 2016. № 7. С. 163–169.
4. Стоянець Н. В. Концепція вдосконалення прогнозування соціально-економічного розвитку регіону. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2016. Вип. 1. С. 135–140. (Серія «Економіка і менеджмент»). URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2016_1_31
5. Понедільчук Т.В., Рибак Н.О. Багатофакторна економетрична модель у визначенні чинників економічного зростання. Економіка та управління АПК. 2017. № 1. С. 97–101.
6. Кудрицька Ж.В., Різник В.В. Дослідження впливу економічних коливань на стан соціально-економічної системи. Інфраструктура ринку. 2017. № 7. С. 412–418.
7. Дума Л.В. Вдосконалення соціально-економічного розвитку регіону на

основі методів прогнозування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 20, частина 1. 2018. С. 150-154.

8. Ярошенко І.В., Семигуліна І.Б. Аналіз існуючих систем прогнозування соціально-економічного розвитку у світі та в Україні. Бізнес-Інформ № 11. 2015. С. 58-65.

9. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. Всеукраїнський науково-виробничий журнал Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. № 6 (10). С. 105-112.

10. Коляденко С.В., Чіков І.А. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 34-39.

11. Семененко Т.О., Домрачев В.М. Прогнозування динаміки макроекономічних показників. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 3. 2019. С. 110-116.

12. Коляденко С.В. Економічні системи та прогнозування їх розвитку в умовах цифровізації. Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки в умовах глобалізаційних процесів». 16-17 червня 2020 р. м. Вінниця.

13. Koliadenko, S., Andreichenko, A., Galperina, L., Minenko, S., & Kovylyna, M. Analysis and forecasting of Ukrainian agrarian exports to the EU countries. / Аналіз та прогнозування українського аграрного експорту до країн ЄС. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2020. № 6 (3). P. 29-47. Retrieved from <https://are-journal.com/index.php/are/article/view/335> (Web of Science)

14. Perevozova I., Havrysh H., Koliadenko S., Yurchuk N., Shapoval O. Analysis and forecast of production and utilization of industrial waste in Ukraine. / Аналіз і прогноз обсягів утворення та утилізації промислових відходів в Україні. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. № 2. P. 131-136. DOI: [10.33271 / nvngu / 2021-2 / 131](https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-2/131) (Scopus)

8. Методи навчання

Дослідницькі

Професійно-спрямовані

Кейси

Інтегроване навчання

ІТ-технології

9. Контроль і оцінка результатів навчання

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: поточний контроль – загальна відповідність заявленим компетентностям за результатами лекційних і практичних занять – 60 балів (усний контроль: опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану раніше

тему, індивідуальні завдання, виконання практичної роботи за темою та ін.); рубіжний контроль (колоквіум у формі тестування) – 10 балів; показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності згідно Положення про порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Вінницькому національному аграрному університеті – 10 балів, підсумковий контроль, (іспит в усній або тестовій формі) – 30 балів. Разом: 100 балів. Якщо здобувач протягом семестру за підсумками поточного та рубіжного контролів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він до іспиту не допускається. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками поточного та рубіжного контролів є виконання студентом підсумкової контрольної роботи (тестування).

Форми поточного та підсумкового контролю

- іспит;
- тестування;
- самоконтроль;
- контрольна робота;
- наскрізні проекти;
- захист практичної роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації здобувача та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Шкала оцінки знань студента

Оцінка за національною 4-бальною шкалою	Рейтинг студента, бали	Оцінка за шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A
Добре	82-89	B
	75-81	C
Задовільно	66-74	D
	60-65	E
Незадовільно	35-59	FX
	1-34	F

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид навчальної діяльності		Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
2	Участь у роботі на практичних заняттях	4
3	Виконання і захист практичної роботи	4
4	Виконання самостійних завдань за тематикою дисципліни	5
5	Виконання тестування у системі СОКРАТ (тест-тренінг)	5
6	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
7	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
8	Участь у роботі на практичних заняттях	4
9	Виконання і захист практичної роботи	4
10	Виконання самостійних завдань за тематикою дисципліни	5
11	Виконання тестування у системі СОКРАТ (тест-тренінг)	5
12	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10
Всього за атестацію 2		30
Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності		10
Підсумкове тестування		30
Разом		100

Передбачається врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Усний виступ, письмові відповіді, виконання і захист творчої роботи, презентації, тестування, % від максимального балу	Критерії оцінювання
Відмінно – 90-100%	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
Добре – 75-89%	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, проте при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та

	аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
Задовільно – 60-74%	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
Достатньо – 35-59%	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
Незадовільно – 16-34%	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
Повторне складання – 0-15%	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

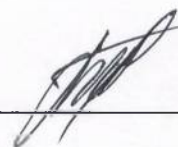
10. Політика навчальної дисципліни

Дисципліна передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Відпрацювання пропущених занять є обов'язковим незалежно від причини відсутності на занятті, здобувач презентує виконані завдання під час консультації викладача. Під час роботи над індивідуальними завданнями, розв'язуванням задач не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

Силабус погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____

А.А.Брояка